

هدیه‌ای که در صلوات بر پیامبر (ص) نهفته است

لامه طباطبایی (ره) می‌فرمود: معنای صلوات بر محمد و آل محمد این است که خدایا رحمتت را بر آنان فرو فرست که از آنان به ما برسد. چون اگر بخواهد رحمتی بیارد ابتدا بر این خاندان می‌بارد و سپس به دیگران می‌رسد.

همشهری آنلایین: علامه طباطبایی (ره) می‌فرمود: معنای صلوات بر محمد و آل محمد این است که خدایا رحمتت را بر آنان فرو فرست که از آنان به ما برسد. چون اگر بخواهد رحمتی بیارد ابتدا بر این خاندان می‌بارد و سپس به دیگران می‌رسد.

به گزارش فارس، واژه «عبادت» در اصل به نظر بسیاری از واژه‌شناسان به معنای «خضوع» است و طبری در تفسیر «جامع‌البیان» می‌گوید: اصل عبودیت که به نظر او شامل عبادت نیز می‌شود، نزد همه عرب به معنای ذلت و خاکساری است.

آگاهی عمیق و بصیرت و اندیشه در دین، رمز ارزشمندی کارها و عبادات است و بدون آن عمل، فاقد ارزش لازم است لذا یکی از مواردی که می‌تواند ما را در انجام عبادت، راغب کند پی‌بردن به حکمت عبادات است.

آیت‌الله جوادی آملی از جمله کسانی است که به طور مفصل درباره حکمت و فلسفه اعمال عبادی دین مبین اسلام سخن گفته است. آنچه در ادامه می‌خوانید به بیان «معنا و مفهوم صلوات» می‌پردازد که برگرفته از بیانات این عالم فرزانه است.

معنای صلوات بر آن حضرت این است که خدایا رحمتت را بر پیامبر و آل او نازل فرما. وقتی رحمت بر حضرت نازل شد به دیگران هم می‌رسد چون او مجرای فیض است و اگر بخواهد خیری به دیگران برسد باید به عنوان رحمت خاصه، نخست بر حضرت نازل شود و سپس به دیگران برسد.

علی (ع) می‌فرماید: دعا یا حاجت خود را محفوف به صلوات بر رسول خدا کنید؛ زیرا صلوات بر حضرت دعایی مستجاب است و چون به همراه صلوات حاجت خود را خواسته‌اید، خدای سبحان چنین نیست که یکی از دو امام سجاد (ع) در سجاده، روش دعا کردن و حاجت خواستن را به ما می‌آموزد؛ در بسیاری از فقرات ادعیه آن حضرت، صلوات به چشم می‌خورد، هر مطلبی را که از خدا می‌خواهد قبل یا بعدش صلوات است، چون خدا در پرتو صلوات دعای همراه آن را نیز مستجاب می‌کند.

صلواتی را که خدا و فرشتگان بر پیامبر می‌فرستند بر مؤمنان نیز می‌فرستند! مؤمن، به جایی می‌رسد که خدای سبحان و فرشتگان بر او صلوات می‌فرستند! در سوره احزاب هر دو مسئله بازگو شده است، یعنی هم صلوات خدا و ملائکه بر پیامبر و هم صلوات خدا و فرشتگان بر مؤمنان.

صلوات خدا، که صفت فعل اوست همان نورانی کردن است، قول خدا همان فعل خداست، وقتی توفیقی نصیب انسان شد که در فضای دلش تاریکی احساس نکرد بلکه نورانیتی دید، معلوم می‌شود صلوات الهی و فرشتگان نصیب او شده است. خدای متعال در تجلیل از پیامبر می‌فرماید: «إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا»؛ وقتی خدا بخواهد بر پیامبر عظیم‌الشأن صلوات بفرستد همه فرشتگان را همراه خود ذکر می‌کند مثل این که وقتی مهمان عزیزی وارد شهری می‌شود و شخصیتی بخواهد از او به نحو احسن تجلیل کند با همه دوستان و آشنایانش به دیدار او می‌روند.

لیکن خدای متعال در تجلیل از مؤمنان و صلوات بر آنان، می‌فرماید: «هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ...»، یعنی خدا جدا و فرشتگان جدا بر مؤمنان درود می‌فرستند. تفاوت دیگر در این است که درباره پیامبر نفرمود که ما بر او صلوات می‌فرستیم تا او را از ظلمت‌ها خارج و به نور برسانیم؛ زیرا او خود نور است و مصداق کامل «وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ» ولی درباره مؤمنان می‌فرماید: خداوند بر شما درود می‌فرستد و فرشتگان نیز، تا شما را از ظلمت‌ها به نور خارج کنند، معلوم می‌شود صلوات خدا یعنی نورانی کردن و اگر این فیض قطع شود و خداوند بر کسی درود نفرستد در ظلمت خواهد ماند.

باید خود را با این معیار بسنجیم که اگر توفیق اطاعت و انجام تکالیف شرعی نصیب ما شد و از احکام و آداب عبادات کم و بیش به حکمت آنها ره یافتیم، بدانیم که صلوات خدا و فرشتگان نصیب ما شده است و گرنه لغزش داشتیم و گرفتار گناه شده‌ایم. وقتی مؤمن از این راه نورانی شد هم راه خود را می‌بیند و هم می‌تواند راهبر باشد و به دیگران راه نشان دهد.

علی (ع) می‌فرماید: «لَيْسَ فِي الْبَرْقِ الْخَاطِفِ مُسْتَمْتِعٌ لِمَنْ يَخْوُضُ فِي الظُّلْمَةِ»؛ انسانی که در تاریکی فرو رفته، مسافری که در

شب تاریک ره گم کرده برای او رعد و برق لحظه‌ای مفید نخواهد بود، او با یک لحظه برق آسمانی راهی به جایی نمی‌برد، انسان دنیا زده هم مانند گرفتاری است که در تاریکی فرو رفته باشد برای چنین شخصی اگر گاهی نوری در دلش جهید و خاموش شد چندان مفید نیست.

ذیل آیه «وَمَا تَشَاؤُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ» روایتی شریف از معصوم (ع) نقل شده که فرمود: «بَلْ قُلُوبُنَا أَوْعِيَةٌ لِمَشِيئَةِ اللَّهِ» دل‌های ما ظرف اراده خداست، خدای سبحان اگر بخواهد در جهان، کار مشخصی انجام دهد با اراده انجام می‌دهد و اراده خدا صفت فعل و زاید بر ذات اوست و در موجودی ممکن و مظهر ظهور می‌کند، آن مظهر قلب معصوم اولیای الهی است.

لذا مرحوم استاد علامه طباطبایی (ره) می‌فرمودند: معنای صلوات بر محمد و آل محمد (ع) این است که خدایا رحمتت را بر آنان فرو فرست که از آنان به ما برسد، اگر بخواهد رحمتی ببارد ابتدا بر این خاندان می‌بارد و سپس به دیگران می‌رسد لذا طلب رحمت کردن مستلزم اجابت دعا است.

مرحوم سید حیدر آملی این سخن بلند را نقل می‌کند و به محقق طوسی هم منسوب است که درباره حضرت ولی عصر ارواحنا فدای گفته می‌شود: «يُمْنُهُ رِزْقُ الْوَرَى وَ بُجُودُهُ ثَبَتَتِ الْأَرْضُ وَ السَّمَاءُ»؛ به یمن وجود امام عصر (عج) جهانیان روزی می‌خورند و به پاس وجود آن حضرت آسمان و زمین بر جاست. پس همه برکات از این خانواده به سائرین می‌رسد.